Финансирано од Европска Унија

Digital Inclusion Initiative

ИЗВЕШТАЈ ЗА ПОЛИТИКАТА: УНАПРЕДУВАЊЕ НА ДИГИТАЛНАТА ИНКЛУЗИЈА ВО СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

Јули 2025 г

МОМЕНТАЛНАТА СОСТОЈБА ВО С. МАКЕДОНИЈА

Дигиталната инклузија добива сè поголем приоритет на политичката агенда на С. Македонија, што е отсликано во законската регулатива и стратегиите како Нацрт - националната ИКТ стратегија (2023-2030 г.), Националната развојна стратегија (2024–2044 г.), и Нацрт - законот за пристапност на веб - страниците и мобилните апликации (2024 г). Освен на пристапот и на инфраструктурата, политиките се фокусираат и на дополнителни аспекти за да ги опфатат и развојот на компетенциите и социјалната инклузија, посветувајќи се на ранливите групи како лицата со попреченост и постарите лица, преку образование за сајбер безбедност и пристапни е-услуги. Сепак, рамката е фрагментирана, недостига меѓусекторска кохерентност, а дигиталната инклузија е разделена низ секторите како образование, здравство и вработување. Усогласувањето со стандардите на ЕУ се одвива преку усвојување закони за заштита на податоци усогласени со ГДПР, со Директивата НИС2 и со програмата Дигитална Европа, но и понатаму постојат пропусти во имплементацијата на законската регулатива.

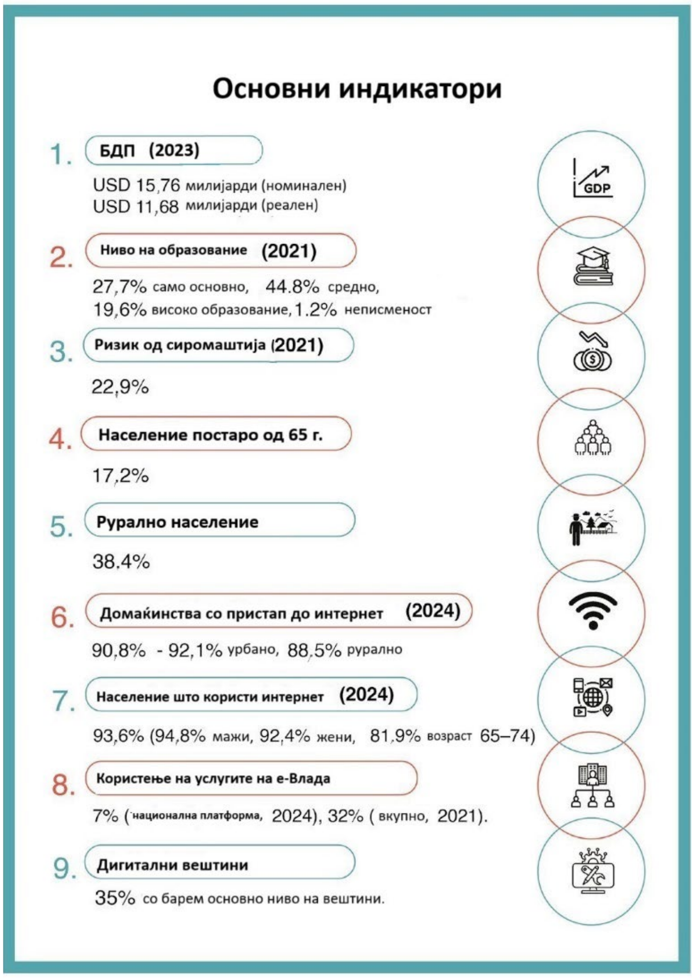

KEC Qendra për Arsim e Kosovës Kosova Education Center
Centar za obrazovne politik Centre for Education Policy
STEP BY STEP
MACEDONIAN CIVIC EDUCATION CENTER
CSDC Qendra e Zhvillimit të Shoqerisë Civile Civil Society Development Center
proMENTE socijalna istraživanja social research

ГЛАВНИ ПРЕДИЗВИЦИ И ПРЕПОРАКИ

Предизвици

Фрагментираните политики на С. Македонија без јасна дефиниција за дигитална инклузија водат до неконзистентна имплементација низ различните сектори. Мониторингот и евалуацијата се слаби, без јавни извештаи за напредокот, а зависноста од донаторско финансирање ја попречува одржливоста. Ранливите групи се соочуваат со постојани бариери: урбано – рурален јаз (4,6% разлика во интернет пристапот за домаќинства), ниско ниво на дигитални вештини (35% основно ниво вештини наспрема ЕУ просекот од 56%) и непристапни услуги (на пр., само 33% училишта имаат асистивни технологии). Институционалната координација е слаба, со нарушен континуитет во управувањето што ги одолговлекува стратегиите, како Стратегијата за ИКТ. Приватниот сектор повремено се активира во подобрувањето на дигиталната инклузија низ целото општество.

ПРЕПОРАКИ

Општи

Сеопфатна дефиниција за дигитална инклузија во унифицирана национална политика, што ќе вклучува динамични аспекти, како технолошки развој и области на примена. Воспоставување Агенција за дигитална трансформација за подобра координација, како и создавање на национален фонд со комбинирање на државните и донаторските ресурси за одржливо финансирање на програмите за дигитална инклузија. Користење и дополнително зајакнување на соработката со Граѓанските организации за дигитална инклузија. Зајакнат мониторинг преку централизирана база за транспарентност и меѓуинституционално споделување податоци.

КОНКРЕТНО ЗА РАНЛИВИТЕ ГРУПИ

За лицата со попреченост и постарите, задолжителна усогласеност со НПВС на сите јавни веб сајтови и субвенционирање на алатките за пристапност (на пр., говор-од-текст). За руралните групи и групите со ниски примања, повеќе ваучери за интернет и донирање уреди, за 100% покриеност на руралното население до 2030 г. За Ромите и младите, интеграција на адаптирана дигитална писменост во училиштата и СОО, со цел 68% млади да имаат барем просечни вештини до 2027 г. Поддршка на партнерството на Граѓанските организации и локалните институции за обуки во заедниците, со фокус врз постарите лица преку пензионерски здруженија. Поддршка на успешни неформални или граѓански иницијативи за дигитална инклузија, како „Донирај компјутер" и ваучерите на Бреинстер за дигитално образование.

ДОБРИ ИЛИ НАДЕЖНИ ПРИМЕРИ ЗА ПОЛИТИКИ

Националната стратегија за лица со попреченост (2023–2030 г.), имплементирана од Министерството за труд и социјална политика со поддршка од Министерството за дигитална трансформација и граѓанските организации, се фокусира на дигиталната пристапност како алатка за инклузија. Клучните идни чекори вклучуваат дигитализација на процедурите за социјална заштита, обезбедување учебници во аудио формат и со Брајова азбука, како и адаптација на е-услугите за целосно учество. Имплементацијата на оваа стратегија придонесе за зголемено запишување на ученици со посебни потреби во редовните училишта за 10% во 2023/2024 г., со ангажирање на 820 образовни асистенти. Оваа стратегија е усогласена со КПЛП на ОН и со ЕУ стандардите, и претставува пример за меѓусекторска политика за намалување на дигиталната исклученост за населението со попреченост.